

15 Ιουνίου 1215

Η Μάγκνα Κάρτα

Δεκατέσσερα χρόνια μετά την άνοδό του στο θρόνο της Αγγλίας (βλ. 19.10.1216), ο Ιωάννης ο Ακτήμων ένωθε αρκετά στριμωγμένος. Ο πάπας Ιννοκέντιος Γ΄ τον είχε καθαιρέσει. Ο βασιλιάς της Γαλλίας Φίλιππος Β΄ Αύγουστος μάζευε στρατό για να περάσει τη Μάγχη. Ο λαός τον μισούσε ως άθεο και οι ευγενείς αρνιόνταν να τον ακολουθήσουν, έχοντας αγανακτήσει από τη βαριά φορολογία που τους είχε επιβάλει.

Με ζηλευτή διπλωματικότητα, ο Ιωάννης κατάφερε να φτιάξει τις σχέσεις του με τον πάπα που, έτσι κι αλλιώς, δε συμπαθούσε τον βασιλιά της Γαλλίας. Στη συνέχεια, πέρασε τη Μάγχη και συγκρούστηκε με τον Φίλιππο αλλά νικήθηκε καθώς οι αριστοκράτες και τα στρατεύματά τους δεν τον ακολούθησαν. Γύρισε στην Αγγλία αποφασισμένος να ξεκαθαρίσει την κατάσταση με τους βαρόνους. Οι ευγενείς του έστειλαν μια επιτροπή και του ζήτησαν να εφαρμόσει το νόμο. Η απάντησή του δεν τους έπεισε. Μάζεψαν στρατό και βάδισαν εναντίον του. Ο Ιωάννης με τους δικούς του βγήκε να τους αντιμετωπίσει. Οι αντίπαλοι συναντήθηκαν στο Ρένιμεντ, πάνω στον ποταμό Τάμεση, κοντά στο Ουίνσδορ.

Βλέποντας ο Ιωάννης πως οι αριστοκράτες είχαν περισσότερο στρατό και θα τον νικούσαν, τους κάλεσε να κουβεντιάσουν. Του ζήτησαν να υπογράψει ένα χαρτί και να ορκιστεί πως θα τιμήσει την υπογραφή του. Ο βασιλιάς δεν είχε καμία δυσκολία με τους όρκους. Έβαλε την υπογραφή του στο χαρτί που ονομάστηκε Magna Carta (Μεγάλη Χάρτα) και παραμένει ακόμα και σήμερα το πιο σπουδαίο έγγραφο της Αγγλίας.

Περιλαμβάνει 63 άρθρα που θεσπίζουν τους κανόνες της λειτουργίας του πολιτεύματος στην Αγγλία. Είναι ένα σύνταγμα, όπως θα το λέγαμε σήμερα, το πρώτο, αφού του πέθανε η αρχαία αθηναϊκή δημοκρατία. Στους όρους του, περιλαμβάνονται διατάξεις που προβλέπουν ότι η εκκλησία είναι ελεύθερη και απαραβίαστη, ότι κανένας δεν μπορεί να συλληφθεί αν δεν υπάρχει δικαστική απόφαση, ότι το εμπόριο θα ασκείται ελεύθερα και ότι οι φόροι θα

αποφασίζονται από ένα γενικό συμβούλιο ευγενών και ιεραρχών. Το συμβούλιο αυτό είναι που εξελίχθηκε αργότερα στη βουλή των λόρδων. Ήταν 15 Ιουνίου του 1215.

Από την επομένη κιόλας μέρα, ο Ιωάννης αρνήθηκε τα πάντα. Είπε πως του το απαγόρευσε ο πάπας, με τον οποίο είχε προσυνηνοηθεί. Ο ίδιος ο πάπας έστειλε ένα διάταγμα που απαγόρευε την εφαρμογή των όρων της Μάγκνα Κάρτα. Ο αρχιεπίσκοπος του Καντέρμπουρι, Στέφανος Λάνγκστον, αρνήθηκε να δημοσιεύσει το διάταγμα, ξεχνώντας πως όφειλε τη θέση του στον Ιννοκέντιο. Οι λεγάτοι του πάπα τον έδιωξαν. Οι ευγενείς κάλεσαν τον γιο του βασιλιά της Γαλλίας, Λουδοβίκο, να τους βοηθήσει. Ο Ιωάννης πήρε με το μέρος του τον λαό εκτός από τους εμπόρους του Λονδίνου. Στις μάχες που ακολούθησαν, ο Ιωάννης τσάκισε και τους ευγενείς και τους συμμάχους τους. Πέθανε, όμως, στις 19 Οκτωβρίου 1216, από δυσεντερία. Την ίδια χρονιά, πέθανε κι ο φίλος του Ιννοκέντιος, ο πάπας της Ρώμης.

Ο γιος του Ιωάννη ήταν μόλις έξι χρόνων, όταν ανέβηκε στον θρόνο. Όσπου να μεγαλώσει, η Μάγκνα Κάρτα είχε καθιερωθεί. Αυτό, όμως, δε γλίτωσε τους ευγενείς από τους φόρους. Ο νέος βασιλιάς, με την άδεια του πάπα που έπαιρνε 10% από τις εισπράξεις, τους φορολογούσε άγρια, κάθε φορά με την υπόσχεση πως θα είναι η τελευταία.

1330: Γεννιέται ο Εδουάρδος, γιος και διάδοχος του βασιλιά Εδουάρδου του Γ' της Αγγλίας. Οι Γάλλοι τον ονόμασαν Μαύρο Πρίγκιπα, εξαιτίας της τρομερής εκστρατείας του στον Εκατονταετή Πόλεμο.

1567: Κατά τη μάχη του Κάρμπερυ Χιλ, κοντά στο Εδιμβούργο, αιχμαλωτίζεται η Βασίλισσα Μαρία Στίουαρτ της Σκωτίας, από ευγενείς που είχαν αντιρρήσεις για τον γάμο της με τον Ερλ του Μπόθγουελ.

1775: Το Κογκρέσο εκλέγει τον Τζορτζ Ουάσιγκτον, στρατηγό και επικεφαλής του στρατού των επαναστατημένων αγγλικών αποικιών στην Αμερική.

1836: Το Αρκάνσας γίνεται η 25η πολιτεία των ΗΠΑ.

1914: Γεννιέται ο Γιούρι Αντρόποφ, πρόεδρος της Σοβιετικής Ένωσης. Έμεινε στην εξουσία μόλις 15 μήνες (1982 - 84) και με τον θάνατό του άνοιξε τον δρόμο στον Μιχαήλ Γκορμπατσόφ.

1969: Εκλέγεται πρόεδρος της Γαλλίας ο Ζορζ Πομπιντού.

1977: Ο Αντόλφο Σουαρέζ και ο Δημοκρατικός Κεντρώος συνασπισμός του, κερδίζουν τις πρώτες, μετά από σε 41 χρόνια, ελεύθερες εκλογές στην Ισπανία.

1991: Η Κροατία αποχωρεί από την ομοσπονδία της Γιουγκοσλαβίας και διακηρύσσει την ανεξαρτησία της.

1993: Ο γηραιός πρώην κομμουνιστής διπλωμάτης του Αζερμπαϊτζάν, Γκέινταρ Αλίγεβ, επιστρέφει στο Μπακού, όπου έχει εκλεγεί πρόεδρος της Βουλής.

1994: Το Ισραήλ και το Βατικανό συσφίγγουν τους διπλωματικούς τους δεσμούς, σφραγίζοντας μια ιστορική συμφωνία για αμοιβαία αναγνώριση και συμφιλίωση μετά από αιώνες πίκρας μεταξύ Ρωμαιοκαθολικών και Εβραίων.

1996: Σεισμός προκαλεί ανθρώπινα θύματα και καταστροφές στην περιοχή του Αιγίου και στην απέναντι στεριά της Στερεάς. Μια πολυκατοικία στο Αίγιο και μια πτέρυγα ξενοδοχείου στη Στερεά κατέρρευσαν σκοτώνοντας πολλούς ενοίκους.

2008: Με σχετική ηρεμία διεξάγονται στα Σκόπια οι επαναληπτικές εκλογές σε 187 εκλογικά τμήματα αλβανόφωνων περιοχών (9% του συνόλου), όπου την 1^η Ιουνίου σημειώθηκαν κρούσματα βίας και νοθείας. Το κόμμα του Θάτσι περιορίζεται στο 8,24% και το αντίστοιχο του Αχμέτι ανεβαίνει στο 12,41%.

2011: Με τους δεκάδες χιλιάδες «αγανακτισμένους» να έχουν καταλάβει τις πλατείες και να πολιορκούν την Βουλή και με την τρόικα (ΕΕ, ΕΚΤ, ΔΝΤ) να απαιτεί διακομματική συναίνεση, ο πρωθυπουργός και αρχηγός του ΠΑΣΟΚ, Γιώργος Παπανδρέου, παρ' όλο που διατηρεί τη δεδηλωμένη στο κοινοβούλιο, προτείνει στον αρχηγός της αξιωματικής αντιπολίτευσης (ΝΔ), Αντώνη Σαμαρά, συγκυβέρνηση των δύο κομμάτων υπό την πρωθυπουργία προσώπου «κοινής εμπιστοσύνης». Το εγχείρημα δεν ολοκληρώθηκε, δυο βουλευτές του ΠΑΣΟΚ παραιτήθηκαν και η κυβέρνηση ανασχηματίστηκε με αναβάθμιση του Ευάγγελου Βενιζέλου (αντιπρόεδρος και υπουργός Οικονομικών).

2013: Ο μετριοπαθής, συντηρητικός κληρικός, Χασάν Ροχανί εκλέγεται νέος πρόεδρος του Ιράν, έχοντας συγκεντρώσει το 50,71% των ψήφων του εκλογικού σώματος.

Η 15^η Ιουνίου στον πολιτισμό

15 Ιουνίου 2002

Ο Γκράχαμ Μπελ και το τηλέφωνο

Το κύριο επάγγελμά του ήταν ακουομέτρης και δάσκαλος κωφών που τους εκπαίδευε στην ομιλία. Ο Αλέξανδρος Γκράχαμ Μπελ γεννήθηκε στις 3 Μαρτίου 1847, στο Εδιμβούργο της Σκωτίας, αλλά έζησε στον Καναδά όπου συνέχισε την οικογενειακή ασχολία που είχε ξεκινήσει τουλάχιστο δυο γενιές νωρίτερα. Στα 1872, δημιούργησε σχολείο στη Βοστώνη για την εκπαίδευση δασκάλων για κωφούς. Τα εντυπωσιακά αποτελέσματα της δουλειάς του έκαναν κάποιους ισχυρούς να τον χρηματοδοτήσουν. Στα 1873, έγινε καθηγητής φωνητικής φυσιολογίας στο εκεί πανεπιστήμιο. Προσπάθησε να βρει μια συσκευή που να δουλεύει με ηλεκτρισμό και να αναμεταδίδει τον ήχο. Στα 1875, πήρε δίπλωμα ευρεσιτεχνίας για τον πολλαπλό τηλεγράφο. Στις 7 Μαρτίου 1876, πήρε νέο δίπλωμα ευρεσιτεχνίας «για συσκευή που μεταδίδει ήχους τηλεγραφικά»: Για το τηλέφωνο. Προσπάθησε να εκμεταλλευτεί εμπορικά τη νέα εφεύρεση αλλά έμπλεξε στη μεγαλύτερη δικαστική διαμάχη για εφεύρεση που έγινε ποτέ. Πέθανε στις 2 Αυγούστου 1922.

Ογδόντα χρόνια αργότερα, στις 15 Ιουνίου 2002, το αμερικανικό κογκρέσο, με απόφασή του, αφαίρεσε την πατέντα από τον Γκράχαμ Μπελ και την απέδωσε στον Ιταλοαμερικανό Αντόνιο Μέουτσι. Σύμφωνα με την απόφαση, ο Μέουτσι είχε συνδέσει τηλεφωνικά το υπόγειο με το υπνοδωμάτιο του 1^{ου} ορόφου του σπιτιού του, στη Νέα Υόρκη, και παρουσίασε την εφεύρεσή του από ιταλόφωνη εφημερίδα, το 1860. Το 1871, ζήτησε δίπλωμα ευρεσιτεχνίας αλλά δεν είχε τα απαιτούμενα χρήματα να το αποκτήσει. Ο Μπελ πήρε την πατέντα το 1876. Ειπώθηκε ότι εργαζόταν στο εργαστήριο όπου ο Μέουτσι κατέθεσε το υλικό του.

1520: Ο Πάπας Λέων Ι΄ αφορίζει τον Μαρτίνο Λούθηρο για τις μεταρρυθμιστικές του ιδέες, καταδικάζοντας 41 από τις θέσεις του ως αιρετικές.

1810: Πρεμιέρα στη Βιέννη του δράματος του Γκαίτε, «Έγκμοντ», με μουσική Μπετόβεν.

1954: Στη Βασιλεία της Ελβετίας, ιδρύεται η UEFA.

1994: Πεθαίνει ο συνθέτης Μάνος Χατζηδάκης. Είχε γεννηθεί στις 23 Οκτωβρίου 1925.

2012: Σε ηλικία 98 χρόνων, πεθαίνει ο αμφιλεγόμενος Γάλλος φιλόσοφος, Ροζέ Γκαροντί. Το 1970, διαγράφηκε από το κομμουνιστικό κόμμα Γαλλίας και αργότερα έγινε μωαμεθανός. Το 1995, δημοσιεύτηκε το βιβλίο του «Θεμελιώδεις Μύθοι της Ισραηλινής Πολιτικής», με το οποίο αμφισβήτησε το Ολοκαύτωμα, για την άρνηση ύπαρξης του οποίου καταδικάστηκε το 1998 σε φυλάκιση (με αναστολή).

2019: Σε ηλικία 96 χρόνων, πεθαίνει ο διάσημος Ιταλός σκηνοθέτης, Φράνκο Τζεφφιρέλι («Η στρίγγλα που έγινε αρνάκι» με Ελίζαμπεθ Τέιλορ - Ρίτσαρντ Μπάρτον, «Ρωμαίος και Ιουλιέτα», «Αδελφός Ήλιος, αδελφή Σελήνη», σειρά «Ιησούς από τη Ναζαρέτ» κ.λπ.).